

پیام غدیر برای غیرمسلمانان چیست / لزوم قرائت و تبیین متن خطبه پیامبر(ص)

حجت‌الاسلام محمد عالم‌زاده نوری، معاون تهذیب و تربیت حوزه‌های علمیه کشور گفت: موضوع غدیر در فرهنگ اسلامی یک موضوع کاملاً سیاسی است.

حجت‌الاسلام محمد عالم زاده نوری، معاون تهذیب و تربیت حوزه های علمیه کشور گفت: موضوع غدیر در فرهنگ اسلامی یک موضوع کاملاً سیاسی است. در واقع پروژه خدای متعال برای نظام عالم و بشریت این است که زمین یکپارچه تحت حاکمیت خدا و دین خدا قرار بگیرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین محمد عالم زاده نوری، معاون تهذیب و تربیت حوزه های علمیه

واقعه غدیر چکیده اتمام نعمت و اكمال رسالت خاتم رسولان و سرآغاز امامت وارثان به حق مَلِك و ملکوت است که دلایل و اسناد این واقعه بزرگ و مقدس در کتب عامه نیز به فراوانی دیده می شود.

در آستانه عید سعید غدیر خم خبرنگار ایکننا با حجت‌الاسلام والمسلمین محمد عالم زاده نوری، معاون تهذیب و تربیت حوزه های علمیه به گفت و گو نشستند است تا موضوع غدیر و تأثیر آن بر مذاهب اسلامی را بررسی کند.

مشروح این گفت و گو را با هم می خوانیم:

ایکننا - آیا می توان مدعی شد که غدیر برای غیرشیعیان و غیرمسلمانان امروز هم پیام قابل توجهی دارد؟

موضوع غدیر در فرهنگ اسلامی یک موضوع کاملاً سیاسی است. در واقع پروژه خدای متعال برای نظام عالم و برای بشریت این است که زمین یکپارچه تحت حاکمیت خدا و دین خدا قرار بگیرد. غدیر پروژه خداوند است، یعنی خدا یک کلان پروژه دارد و آن را دنبال می کند، لذا این کلان پروژه خود را مخفی نکرده و در قرآن و سایر کتب آسمانی بیان کرده است، بطوری که در آیه ۱۰۵ سوره انبیاء می فرماید: «وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ»، ما در زبور و تورات گفتیم، الان هم در قرآن می گوئیم، پروژه ما این است؛ «أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ»، یعنی کل زمین، یکپارچه باید در اختیار بندگان صالح قرار بگیرد. این حاکمیت بندگان صالح خدا بر روی زمین پروژه و طرح خدا برای عالم است و در آیه ۱۲۸ سوره اعراف بیان می فرماید: «إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ»، در آخر این زمین در اختیار متقین قرار می گیرد و این اتفاق باید بیافتد، همچنین در آیه ۳۳ سوره مبارکه توبه، فرمودند: «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ، خدایی که رسول خود را به هدایت و دین حق فرستاد تا آن را بر همه ادیان عالم تسلط و برتری دهد»، یعنی این دین در کل زمین باید به صورت یکپارچه پرچمش زده شود و امام این دین، امام کل زمین باشد، اداره تمام نهادهای بین المللی توسط آن امام رقم بخورد. این کلان پروژه پروردگار است. تا این اتفاق هم نیفتد گویا خدای متعال به خواسته خودش نرسیده و همینطور ادامه خواهد داشت.

مفاد و مضمون واقعه غدیر

پیامبر اکرم(ص) فرمودند: «اگر از عمر دنیا یک روز باقی مانده باشد، خداوند آن روز را طولانی می کند تا مردی از فرزندان مرا مبعوث کند که اسم او مانند اسم من است و زمین را پر از عدل و قسط می کند، همان گونه که پر از ظلم شده بود»، لذا اگر یک روز از عمر زمین باقی بماند باید این اتفاق بیفتد.

داستان غدیر یک مفاد و مضمون سیاسی دارد، یعنی بحث حاکمیت است که حاکمیت با چه کسی باشد؟ حاکمیت در کل زمین با خدای متعال و اولیای خدا باشد و در غدیر خم پیغمبر اکرم(ص) این را مورد توجه و تأکید قرار دادند که حاکمان باید صالح باشند و صلاحیت حاکمان هم از ناحیه خداوند متعال بوده و مشروعیت حکومت نیز از ناحیه خداوند متعال باید تأیید شود.

توجه جوامع بشری به حاکم و حاکمیت

آن پیامی که غدیر خم برای غیرمسلمانان و غیرشیعیان دارد همین است که آن ها باید به مسئله مهم حکمرانی و حاکمیت حاکمان شایسته و صالح توجه کنند، چرا که هر کسی شایستگی لازم در این امر را ندارد و زمامدار جوامع انسانی باید دارای چه صلاحیت هایی برای حکومت و حاکمیت داشته باشد.

ایکنا - آیا غدیر می تواند راهی برای وحدت مسلمانان شمرده شود؟ چرا گاهی در مسیر تفرقه از این رویداد مهم سوء استفاده می کنند؟

بله. حضرت فاطمه زهرا(س) در خطبه فدک دارند که؛ «و طاعتنا نظاماً للملة و امامتنا اماناً للفرقة، .. و اطاعت از ما اهل بیت(ع) نظم آیین و شریعت را به دنبال دارد». خدای متعال امامت را قرار داده برای اینکه وحدت امت حفظ شود، یعنی عکس آن چیزی که گاهی تصور می شود نه تنها غدیر مایه تفرقه نیست، بلکه مایه اتحاد امت اسلامی است (نظاماً للملة).

حدیث غدیر، حدیثی بین الفرقین

موضوع غدیر، موضوعی است که در تمام منابع اهل سنت چه بسا بیش از شیعه به آن پرداخته شده است و مسائلی وجود داشته که این منتشر نشده یا کمتر به آن توجه داده شده است، اما با روایات و منابع اهل سنت، موضوع غدیر را می شود اثبات کرد و هم خیلی به آن توجه داد. بسیاری از کسانی که در اهل سنت به تفکر شیعی گرایش پیدا کرده اند، به واسطه همین ماجرای غدیر بوده که در منابع و روایات معتبر خودشان به صورت متبادر مطرح شده است. حدیث غدیر از معدود احادیث متبادر بین الفرقین (شیعه و سنی) محسوب می شود؛ بنابراین خطبه غدیر ظرفیت خیلی خوبی دارد، برای اینکه مایه وحدت شود.

آن چیزی که می آید وحدت شکنی می کند، اهانت کردن ها و به اصطلاح هتک حرمت ها است که به هیچ وجه درست و مورد تأیید نیست و وحدت را از بین می برد. اما تأکید بر ماجرای غدیر، مضمون و مفاد حدیث غدیر، با همان سبکی که در خطبه آمده با استفاده از همان فرمایشات پیغمبر اکرم(ص) که در منابع کهن اهل سنت آمده، به هیچ وجه اثر سوء و وحدت شکن ندارد، آنچه که دل ها را از هم دور و تفرقه ایجاد می کند و وحدت را از بین می برد، جنبه سلبی صریح غیرمحترمانه اش است که همراه نوعی اهانت و هتک حرمت باشد که علمای بزرگ شیعه با آن کاملاً مخالف هستند. مقام معظم رهبری هم بار ها فرمودند به آن وادی وارد نشوید. از این رو خداوند در قرآن کریم در آیه ۱۰۸ سوره انعام می فرمایند؛ «وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ قَسَبُوا اللَّهَ عَدْوًا يَعْبَهُ عِلْمٌ كَذَلِكَ زَيْنًا لِّكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ، و کسانی را که مشرکان به جای خدا می خوانند، دشنام ندهید که آنان نیز خدا را از روی دشمنی که برخاسته از نادانی است، دشنام می دهند». سب و اهانت نکنید به بزرگان آن ها که آن ها هم به بزرگان شما اهانت نکنند و به خدا اهانت نکنند.

امیرالمؤمنین(ع) در خطبه ۲۰۶ نهج البلاغه خطاب به یاران و اصحابش در جنگ صفین فرمودند؛ «إِنِّي أُرَاكُمْ لَكُمْ أَنْ تَكُونُوا سَبَّائِينَ، وَ لِكَيْتُمْ لَوْ وَصَفْتُمْ أَعْمَالَهُمْ وَ ذَكَّرْتُمْ حَالَهُمْ كَانَ أَصْوَبَ فِي الْقَوْلِ وَ أْبْلَغَ فِي الْعُدْرِ، وَ قُلْتُمْ مَكَانَ سَيِّكُمْ إِيَّاهُمْ اللَّهُمَّ احْقِنِ دِمَاءَنَا وَ دِمَاءَهُمْ وَ أَصْلِحْ ذَاتَ بَيْنِنَا وَ بَيْنَهُمْ وَ اهْدِهِمْ مِنْ ضَلَالَتِهِمْ، حَتَّى يَعْرِفَ الْحَقَّ مَنْ جَهَلَهُ وَ يَرْعَى عَنِ الْعَيِّ وَ الْعُدْوَانِ مَنْ لَهَجَ بِهِ؛ سخنی از آن حضرت(ع) هنگامی که شنید گروهی از اصحابش در جنگ صفین، شامیان را دشنام می گویند چنین فرمود: پسند من نیست که شما دشنام دهنده باشید، ولی اگر در گفتارشان کردار آنان را وصف کنید و حالشان را بیان نمایید به گفتار صواب نزدیکتر و در مرتبه عذر رساتر است. بهتر است به جای دشنام بگویید؛ خداوندا، ما و اینان را از ریخته شدن خونمان حفظ فرما، و بین ما و آنان اصلاح کن، این قوم را از گمراهی نجات بخش تا آن که جاهل به حق است آن را بشناسد، و آن که شیفته گمراهی است از آن باز ایستد.»

حضرت معتقدند شیعه نباید اهل سب، بی احترامی و اهانت باشد. این روحیه رابطه را خراب می کند، ولی نفس مفاد حدیث غدیر خصوصاً با استناد به منابع اهل سنت که مشحون از این مفاد است مایه نزدیکی دل ها و قرابت و وحدت می شود.

ایکنا - به نظر می رسد خطبا و منبری ها کمتر به متن خطبه غدیر توجه می کنند. آیا خواندن متن این خطبه و ترویج آن لزومی دارد؟

این کوتاهی ما است. ما باید فرمایشات ائمه اطهار(ع) را طبق همان سرمنشأ اصلی و معتبر تبیین کنیم، البته در سال های اخیر حوزه در قالب برنامه های فرهنگی، تبلیغی، آموزشی و مسابقه به آن پرداخته و در جامعه دیده ام که جزواتی حاوی متن کامل خطبه غدیر یا داستان واقعه غدیر خم توزیع می شود، ولی باز هم ما کم پرداخته ایم و در این موضوع کوتاهی کرده ایم و هیچ توجیهی ندارد.

یکی از نیازهای جامعه امروز ما این است که مؤمنین مستقیماً با منابع دین مثل قرآن، نهج البلاغه، صحیفه سجادیه، خطبه فدکیه، خطبه غدیر و سایر احادیث متنوع و پرمحتوایی که در منابع روایی است، مستقیم ارتباط برقرار کنند. البته حرکت‌هایی انجام شده است، ولی باید بیش از این توجه شود.

ایکنا - عموماً روز عید غدیر و شرح این واقعه مهم تحت تأثیر نزدیک شدن به ماه محرم قرار می‌گیرد.

تبعاً وظیفه مبلغان دینی همین «جهاد تبیین» است. بخشی از این تبیین به معارف عام اسلامی، بخشی اختصاص به معارف شیعی و مذهب، بخشی مربوط به معارف انقلاب اسلامی، مکتب امام خمینی(ره)، منویات مقام معظم رهبری و دستاورد‌های این نهضت عظیم را شامل می‌شود. نفس این نکته که باید گفته شود تا به دست نسل‌های آینده برسد مورد تأکید خود پیامبر اکرم(ص) بوده است به طوری که فرمودند: «حاضرین به غایبین بگویند»، یعنی خود حضرت هم این اهتمام را داشتند و در فراز‌های حدیث غدیر هست که حاضران به غایبان این پیام را برسانند.

اگر حق غدیر ادا می‌شد، عاشورا رخ نمی‌داد

از مواردی که کمک به دیده شدن غدیر و انتشار پیام غدیر می‌کند، برپایی باشکوه و پر سر و صدای مراسم عید غدیر است به نحوی که شاهد یک تغییر ملموسی در جامعه باشیم.

حضرت امام(ره) فرمودند مکتب اگر بخواهد پایدار بماند باید با آن هیاهو شود. چطور در محرم همه دست به دست هم‌دیگر می‌دهند، هیاهو و شوری برای مکتب شیعه و عزای امام حسین(ع) در همه محله‌ها، مساجد و تکایا برپا می‌کنند، ماجرای غدیر هم اینگونه باید باشد، این جمله را شاید مکرر شنیده‌اید که می‌گویند؛ غدیر پاس داشته نشد که کار به محرم رسید. اگر مؤمنان حق غدیر را به خوبی ادا می‌کردند اصلاً ماجرای عاشورا پیش نمی‌آمد. به هر حال ما در ماجرای عاشورا تأسف می‌خوریم و بر آن اتفاقی که رخ داد عزاداری می‌کنیم، در ماجرای غدیر، در پاسداشت غدیر و معرفی محتوای غدیر باید پیشگیری کنیم از اینکه چنین چیزهایی اتفاقی نیفتد. پاسداشت غدیر، یک حرکت ایجابی و اثباتی برای نشر فرهنگ تشیع است و این را خطبا، منبری‌ها، واعظان، اهل قلم و بیان باید دنبال کنند. فراتر از آن، توده مردم همه در هر شأن و مسندی که هستند، هرطور که می‌توانند اثرگذار و مروج پیام غدیر باشند، چه در عرصه مجازی یا حقیقی وظیفه خود را نسبت به مکتب انجام دهند، این باعث می‌شود که توجه به حادثه بزرگ تاریخ و نقطه عطفی که خدای متعال در سوره مائده توصیه کرده بیشتر شود؛ «وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ قَمَّا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ»، یعنی اگر این اتفاق نمی‌افتاد و غدیری نبود، اصلاً رسالت پیغمبر اکرم(ص) ابتر می‌ماند و اسلام نابود می‌شد، لذا همگان باید نسبت به این حادثه تاریخ ساز و با عظمت، فعالیت‌های متنوع فرهنگی پر سروصدا و پر هیاهو انجام دهند و ندای غدیر را با بلاغت و صراحت در کل عالم بیچنانیم تا همه مطلع شوند که یک چنین اتفاقی بوده و آماده شوند برای حاکمیت معصوم در سراسر جهان.

گفت و گو از اکبر پوست چیان